

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَآتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُمْ مِنَ
 الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ
 الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ (26) ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
 يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَاقُّونَ
 فِيهِمْ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَ
 السُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ (27) الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمْ
 الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ فَأَلْقَوْا السَّلَمَ مَا كُنَّا
 نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلَى إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ
 (28) فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَلَئْسَ
 مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ (29) وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا
 أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا
 حَسَنَةٌ وَ لَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعَمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ

(30) جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا

الْأَنْهَارُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ

الْمُتَّقِينَ (31) الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ

يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ

تَعْمَلُونَ (32) هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ

أَوْ يَأْتِيَ أَمْرُ رَبِّكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَ

مَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَ لَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ (33)

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَ حَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ

يَسْتَهْزِءُونَ (34)

Those before them did also plot (against Allah's Way): but Allah took their structures from their foundations, and the roof fell down on them from above; and the wrath seized them from directions they did not perceive. Then, on the day of judgment, He will cover them with shame, and say: "Where are My 'partners' concerning whom ye used to dispute (with the godly)?" Those endued with knowledge will say: "This day, indeed, are

~~~~~

the unbelievers covered with shame and misery, - "(namely) those whose lives the angels take in a state of wrong-doing to their own souls." Then would they offer submission (with the pretence), "We did no evil (knowingly)." (The angels will reply), "Nay, but verily Allah knoweth all that ye did; "so enter the gates of hell, to dwell therein. Thus evil indeed is the abode of the arrogant." To the righteous (when) it is said, "What is it that your Lord has revealed?" they say, "All that is good." To those who do good, there is good in this world, and the home of the hereafter is even better and excellent indeed is the home of the righteous, - gardens of eternity which they will enter: beneath them flow (pleasant) rivers: they will have therein all that they wish: thus doth Allah reward the righteous, - (namely) those whose lives the angels take in a state of purity, saying (to them), "Peace be on you; enter ye the garden, because of (the good) which ye did (in the world)." Do the (ungodly) wait until the angels come to them, or there comes the command of thy Lord (for their doom)? So did those who went before them. But Allah wronged them not: nay, they wronged their own souls. But the evil results of their deeds overtook them, and that very (wrath) at which they had scoffed hemmed them in.

ان سے پہلے بھی بہت سے لوگ (حق کو نیچا دکھانے کے لیے) ایسی ہی
 مکاریاں کر چکے ہیں، تو دیکھ لو کہ اللہ نے ان کے مکر کی عمارت جڑ سے اکھاڑ
 پھینکی اور اس کی چھت اوپر سے ان کے سر پر آ رہی اور ایسے رخ سے ان پر
 عذاب آیا، جدھر سے اس کے آنے کا ان کو گمان تک نہ تھا۔ پھر قیامت کے

روز اللہ اُنہیں ذلیل و خوار کرے گا اور اُن سے کہے گا "بتاؤ اب کہاں ہیں
میرے وہ شریک جن کے لیے تم (اہل حق سے) جھگڑے کیا کرتے تھے؟"
جن لوگوں کو دنیا میں علم حاصل تھا وہ کہیں گے "آج رسوائی اور بد بختی ہے
کافروں کے لیے۔ ہاں، اُنہی کافروں کے لیے جو اپنے نفس پر ظلم کرتے
ہوئے جب ملائکہ کے ہاتھوں گرفتار ہوتے ہیں تو (سرکشی چھوڑ کر) فوراً
ڈکیں ڈال دیتے ہیں اور کہتے ہیں "ہم تو کوئی قصور نہیں کر رہے تھے" ملائکہ
جواب دیتے ہیں "کر کیسے نہیں رہے تھے! اللہ تمہارے کرتوتوں سے خوب
واقف ہے۔ اب جاؤ، جہنم کے دروازوں میں گھس جاؤ وہیں تم کو ہمیشہ رہنا
ہے" پس حقیقت یہ ہے کہ بڑا ہی برا ٹھکانہ ہے متکبروں کے لیے۔ دوسری
طرف جب خدا ترس لوگوں سے پوچھا جاتا ہے کہ یہ کیا چیز ہے جو تمہارے
رب کی طرف سے نازل ہوئی ہے، تو وہ جواب دیتے ہیں کہ "بہترین چیز
اتری ہے"۔ اس طرح کے نیکو کار لوگوں کے لیے اس دنیا میں بھی بھلائی
ہے، اور آخرت کا گھر تو ضرور ہی ان کے حق میں بہتر ہے۔ بڑا اچھا گھر ہے

متقیوں کا، دائمی قیام کی جنتیں، جن میں وہ داخل ہوں گے، نیچے نہریں بہہ رہی ہوں گی، اور سب کچھ وہاں عین اُن کی خواہش کے مطابق ہوگا۔ یہ جزا دیتا ہے اللہ متقیوں کو۔ اُن متقیوں کو جن کی روحیں پاکیزگی کی حالت میں جب ملائکہ قبض کرتے ہیں تو کہتے ہیں "سلام ہو تم پر، جاؤ جنت میں اپنے اعمال کے بدلے"۔ اے نبی، اب جو یہ لوگ انتظار کر رہے ہیں تو اس کے سوا اب اور کیا باقی رہ گیا ہے کہ ملائکہ ہی آپہنچیں، یا تیرے رب کا فیصلہ صادر ہو جائے؟ اس طرح کی ڈھٹائی ان سے پہلے بہت سے لوگ کر چکے ہیں۔ پھر جو کچھ اُن کے ساتھ ہوا وہ اُن پر اللہ کا ظلم نہ تھا بلکہ اُن کا اپنا ظلم تھا جو انہوں نے خود اپنے اوپر کیا۔ اُن کے کرتوتوں کی خرابیاں آخر اُن کی دامنگیر ہو گئیں اور وہی چیز اُن پر مسلط ہو کر رہی جس کا وہ مذاق اڑایا کرتے تھے۔

इनसे पहले भी बहुत-से लोग (हक़ को नीचा दिखने के लिए) ऐसी ही मक्कारियाँ कर चुके हैं, तो देख लो कि अल्लाह ने उनके मक़्र की इमारत जड़ से उखाड़ फेंकी और उसकी छत ऊपर से उनके सर पर आ रही और ऐसे रुख से उनपर अज़ाब आया जिधर से उसके आने का उनको गुमान तक न था | फिर क्रियामत के रोज़ अल्लाह उन्हें ज़लील व खार करेगा | और उनसे कहेगा, “बताओ अब कहाँ हैं मेरे वे

~~~~~

शरीक जिनके लिए तुम (अहले-हक से झगड़े किया करते थे?—जिन लोगों को दुनिया में इल्म हासिल था वे हर्हेगे, “आज रुसवाई और बदबख्ती है काफ़िरों के लिए ।” हाँ, उन्हीं काफ़िरों के लिए जो अपने नफ्स पर जुल्म करते हुए जब मलाइका के हाथों गिरिफ़्तार होते हैं तो (सरकशी छोड़कर) फ़ौरन डगें डाल देते हैं और कहते हैं, “हम तो कोई कुसूर नहीं कर रहे थे ।” मलाइका जवाब देते हैं, “कर कैसे नहीं रहे थे! अल्लाह तुम्हारे करतूतों से ख़ूब वाकिफ़ है । अब जाओ, जहन्नम के दरवाज़ों में घुस जाओ । वहीं तुमको हमेशा रहना है ।” पास हकीकत यह है कि बड़ा ही बुरा ठिकाना है मुत्कब्बिरों के लिए । दूसरी तरफ़ जब खुदातरस लोगों से पुछा जाता है कि यह क्या चीज़ है जो तुम्हारे रब की तरफ़ से नाज़िल हुई है, तो वे जवाब देते हैं कि “बेहतरीन चीज़ उतरी है ।” इस तरह के नेकूकार लोगों के लिए इस दुनिया में भी भलाई है और आख़िरत का घर तो ज़रूर ही उनके हक़ में बेहतर है । बड़ा अच्छा घर है मुत्कियों का, दायमी क़ियाम की जन्नतें, जिनमें वे दाख़िल होंगे, नीचे नहरें बह रही होंगी, और सब कुछ वहाँ ऐन उनकी खाहिश के मुताबिक़ होगा । यह जज़ा देता है अल्लाह मुत्कियों को । उन मुत्कियों को जिनकी रूहें पाकीज़गी की हालत में जब मालाइका कब्ज़ करते हैं तो कहते हैं, “सलाम हो तुमपर, जाओ जन्नत में अपने आमाल के बदले ।” ऐ नबी, अब जो ये लोग इन्तिज़ार कर रहे हैं तो इसके सिवा अब और क्या बाक़ी रह गया है कि मलाइका ही आ पहुँचें, या तेरे रब का फ़ैसला सादिर हो जाए? इसी तरह की ढिटाई इनसे पहले बहुत-से लोग कर चुके हैं । फिर जो कुछ उनके साथ हुआ वह उनपर अल्लाह का जुल्म न था, बल्कि उनका अपना जुल्म था जो

~~~~~

~~~~~

उन्होंने खुद अपने ऊपर किया | उनके करतूतों की खराबियाँ
आखिरकार उनकी दामनगरी हो गई और वही चीज़ उनपर मुसल्लत
होकर रही जिसका वे मज़ाक उड़ाया करते थे |

~~~~~